

je pisac išao za tim, da knjiga bude vanjskim izgledom pregledna. Važnije stvari je tiskao istaknutim slovima, a razdioba članaka u podnaslove i točke također omogućuje laganiju uporabu knjige kao udžbenika. Literatura na svršetku svakoga važnijega odlomka daje pouzdani potokaz za produbljenje obrađenoga gradiva. Gdje god narav stvari dopušta, dovodi izlaganje spekulativne nauke u vezu s praktičnim kršćanskim životom.

Tehnika tiska i oprema knjige je na suvremenoj visini.

Uzevši sve u obzir, možemo kazati, da je knjiga dra Bakšića bogati i dragocjeni doprinos hrvatskoj bogoslovskoj književnosti. Dr. Bakšić vlada suvereno predmetom. Zato mu je u punoj mjeri uspjelo pretočiti tešku bogoslovsku spekulaciju o Presv. Trojstvu na hrvatski jezik načinom, kojim je ostvario sve uvjete prvorazrednog udžbenika. Time je pružio najuvjerljiviji dokaz, da je hrvatski jezik sposoban za najdublju bogoslovsku spekulaciju i da se u njoj može kretati pravom lakoćom i sigurnošću. Ogromni napor i ustrpljivost, uloženi u knjigu, nije uzaludan. I slušači bogoslovlja i dušobrižni kler, kao što i svaki svjetovnjak, naći će u knjizi preglednu, sigurnu i, razmjerno, lagano napisanu nauku o najdubljoj tajni kršćanske vjere. A što je jednako važno, knjiga dra Bakšića stoji na zamjernoj znanstvenoj visini, pa čini čast hrvatskoj bogoslovskoj znanosti. Ne možemo, stoga, drugo poželjeti, nego da Gospodin udijeli marljivom piscu snagu, te nam pruži još nekoliko ovako uspješnih dogmatskih djela.

Dr. N. Kolarek.

Dr. Franjo Šanc, D. I.: Povijest filozofije, I. dio: Filozofija starih Grka i Rimljana, Zagreb 1942, 8°, str. 336 (Izdanje Knjižnice Života, niz. III, knjiga IV.)

Ispravno je mišljenje, da pisac povijesti filozofije ne može zatajiti svoga osobnog uvjerenja o pitanjima kojih se dotiče — sve kad bi to i htio. Pozoran i filozofski obrazovan čitalac će bezuslovno otkriti smjer kojim pisac plovi. Ali ga ne će otkriti toliki drugi, koji baš ovisе o piščevom sudu. Za njih ne će biti mnogo koristi od knjige, koja se dosta jasno ne opredjeljuje ni lijevo ni desno. U velikom nizu suprotnih sustava, u slijedu pojedinačnih dubljih pitanja, i ocjeni njihove objektivne vrijednosti — daleko veći broj čitatelja želi znati, što se po piščevom mišljenju ima smatrati ispravnim i istinitim. Ne pišu se knjige samo za stručnjake; kad za njima posize šire općinstvo, rekao bih, da ono ima i pravo tražiti od pisca, da ga ne ostavi u neizvjesnosti i ne prepušti sebi samome, već da mu kaže koliko vrijedi izneseni sustav. Dakako uz razloge, koji njegovo mišljenje opravdavaju. Samovoljno iznesene a nedokazane tvrdnje — niti će koga uvjeriti, niti ga zadovoljiti. Dobar pisac povijesti filozofije prema tome mora biti izgrađen filozof.

Takav filozofski izgrađeni pisac jest autor gore spomenutog djela. Prepuštajući stručnjacima da ocijene vrijednost u knjizi iznesenih sudova, ja želim odmah kod pojave ove knjige skrenuti pažnju na okolnost, da ovdje dobivamo djelo, kakovo nam je već odavna bilo potrebno. P. Šanc ističe napose, da želi u prvom redu udovoljiti onima, kojima je najviše stalo do istine, pa makar drugi toga i ne tražili (str. 26). Osim toga, da će sve sisteme i raznovrsna mišljenja prosuđivati u svijetlu prave filozofije (str. 27). S pravom se nada, da će mu mnogi biti radi toga zahvalni, jer će upoznati ne samo pravu filozofiju, nego i vrijednost pojedinih u povijesti filozofije isticanih veličina.

Na ovu okolnost treba našu katoličku javnost napose upozoriti. Vrijednost skolastičke filozofije u naše doba istakli su nasljednici sv. Petra već mnogo puta — posebno od vremena Leona XIII. do Pija XII. Ali i sama je ta filozofija po svojim novijim predstavnicima i njihovim djelima opravdala pozive crkvenih glavara i zauzela dolično mjesto u

utakmici modernog kulturnog razvoja. Njezina se vrijednost očigledno ustalila u naše vrijeme otkad je dobrim dijelom napušten Kantov apriorizam i subjektivizam, a preko fenomenologije utrput objektivizmu i realizmu. Protuslovlja u Kantovom sustavu nisu nijekali ni sami njegovi pristaše (Cohen, Hartmann, K. Fischer, Heidegger i dr.); danas taj sustav nije više dominantan kako je bio još pred pedesetak godina.

Još uvijek je međutim mnogo toga, što u filozofiji muti bistro gledanje. Našoj će omladini povijest filozofije, izgrađena i ocijenjena s gledišta »philosophiae perennis« biti pouzdanim vodičem u zamršenom previranju ljudske misli kroz stoljeća, a napose od vremena Descartesa i Bacona Verulamskog ovamo. Takova će povijest filozofije neosporno donijeti korist, jer čitatelja ne ostavlja u neizvjesnosti, već ga vodi k istini. Kad P. Šanc skolastičku filozofiju naziva pravom filozofijom i s njezina stajališta ocjenjuje ostale filozofske sustave, on se ne kreće u nekom subjektivnom okviru, nego stoji na objektivno utvrđenom temelju, što ga vjekovi ne razoriše. Filozofiji zdrava razuma je kršćanski nazor na svijet i život samo pojačao osnove.

Te prednosti pozitivnoga stava i ocjene s istaknutog stanovišta u nizanju filozofskih sustava, došle su do izražaja već u ovom prvom svesku, koji prikazuje filozofiju starih Grka i Rimljana. Tako kod suda o Platonu (str. 127), Aristotelu (str. 171), Diogenu (str. 207), Epikuru (str. 217), Ciceronu (str. 227), Filonu (str. 232), Platonu (str. 244) i dr. One će još jače doći do izražaja kod prikaza novovjeke filozofije.

Hrvatsku će javnost P. Šanc vrlo zadužiti ovim svojim ovako zasnovanim djelom o povijesti filozofije. Uz priznatu njegovu marljivost, jamačno ne ćemo dugo čekati na ostala dva sveska. prof. A. Z.

Benedictus Henricus Merkelbach, O. P.: Mariologia, Parisiis. Desclée, De Brouwer et Soc. 8°, str. 424.

U predgovoru označio je pisac svrhu svoje knjige ovim riječima: »Naša je nakana podati kratko, jasno, metodičko i sintetičko izlaganje svijetu osnovnih pitanja, koja se odnose na marijansko bogoslovlje; tako, da ono uzmogne biti učenicima škola na uporabu kod sticanja dovoljnog znanja o Bl. Majci Božjoj i Posrednici, i ujedno da bude kleru pravilo u propovijedanjima, po kojem će se istinita i dokazana nauka, sigurno i čvrsto utemeljena i oslonjena na dobre dokaze, moći razlikovati od pobožnog mišljenja sa sklizavim temeljem, od čistih mogućnosti bez ikakve vjerojatnosti.«

Ove programne riječi svoga djela auctor je doista u potpunom smislu riječi iskupio.

Čitavo djelo imade 4 dijela. I. dio: De B. Virgine in ordine ad Deum et Christum imade ova poglavlja: A) De Matre Dei in ordine temporis (q. I. Maria est vera Mater hominis Jesu; q. II. Maria est vera Mater Dei; q. III. Maria est Mater Redemptoris ac Adiutrix). B) De Matre Dei in aeterna Dei electione et praedestinatione. — II. dio: De B. Virgine Maria in seipsa seu de praerogativis Matris Dei. Taj dio imade ova poglavlja: A) De B. Virgine in ordine ad perfectionem animae seu de sanctitate Matris Dei. (Cap. I. De negativa Sanctitate Matris Dei: q. I. Mater Dei est immunis a peccato originali seu immaculate concepta; q. II. Mater Dei est immunis ab omni etiam minimo peccato actuali; q. III. Mater Dei est immunis a concupiscentia) Cap. II. De positiva Sanctitate Matris Dei seu plenitudine gratiae: (q. I. Mater Dei plenitudine gratiae est dotata; q. II. Mater Dei ex plenitudine gratiae supernaturaliter est operata). B) De B. Virgine in ordine ad perfectionem corporis. (Cap. I. De perfectione corporis in hac vita seu de Virginitate Matris Dei. Cap. II. De perfectione corporis post hanc vitam. (q. De gloriosa assumptione Matris Dei). — III. Dio: De B. Virgine in ordine ad nos. (q. I. Mater Dei est mater nostra adoptiva spiritualis; q. II. Mater Dei vere est mediatrix nostra;